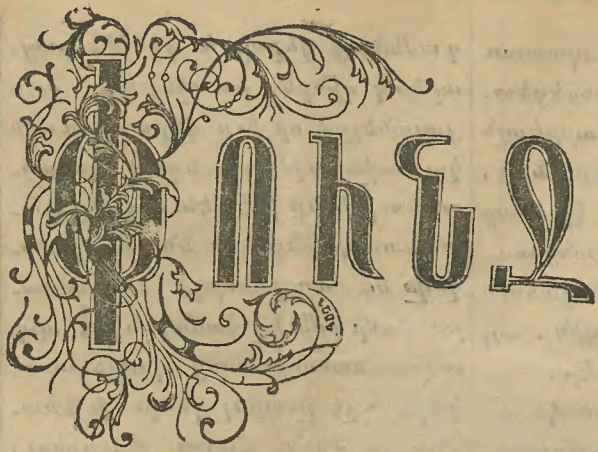

Փոստը ՇԱՀԱԹ օրերը կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդագրին է երկու և կես արծաթ Մեհիտ կանխիկ վճարելի, քի՛ մոտադրա-
դարձի և իւր արտադրանքն է քի՛ գտնաւոր
համար :
Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական և գաւառական քրատարութեան
ծախքը խմբագրութեանը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փութայ է, և կը գտնուի մասնա-
ւորապէս Պանձե-Գաբու ջրավաճառ և կրտա-
ճառ Պողոս և Յակոբ աղայից խանութները :

Ծանուցման տողը 3 դուրուշ է մէկ անգամի
համար : Աւելի ամալ կըլլայ աւելի անգամներու
համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր
ուղղելի առ Տեղեկ-Տեղ Է. Ա. Այաճաճեան Կ. Պոլիս
Պալատ-բաղար Նաճիկի խան վերի յարկի 16 :
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pounch
— 16 Nafie-Han, Balouk-Pazar 16 —
CONSTANTINOPLE

ԹԻՒ 2445

Շ Ս Բ Ա Թ

1888 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10

ԽՍԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՉԻ

Պարտաւորութեան ընթերցելիք : - Կը մեր-
ձենայ պատրիարքական ընտրու-
թեան օրն : Ինչպէս արդէն գրած
եմք, մեր հաստատուն կը մնամք
մեր այն համոզման մէջ թէ Պրու-
սիայի Առաջնորդ Գեր. Տ. Բարթոլ-
ղիմէոս Ս. Արքեպիսկոպոս այժմ
արժանաւորագոյն է պատրիար-
քութեան հայոց թուրքիոյ : Եւ
որովհետեւ բաւական օրեր անցան,
յորմէ հետէ թափուր է պատրի-
արքական արժան, և որովհետեւ
ուրիշքանի մը եպիսկոպոսաց վերայ
ալմաստաւոր խորհրդակցութիւնը
եղան երեսփոխան Տեառն մէջ, կը
յուսամք թէ հոսակ ուրեմն մե-
ծադոյն մասն մեր համազուն ու-
նեցան, առաջի աչաց բերելով
Ազգին ներկայ վիճակն ու դիրքն,
և ի կշիռ բաղդատութեան գնե-
լով Տ. Բարթոլղիմէոս Ս. Արքե-
պիսկոպոսի և այլոց պատրի-
արքութեան օգուտներն : Չարա-
շար կը սխալմք, եթէ՛ անցեալ
ըրուցաց, կամ եթէ՛ ճարտարա-
խօսութեան կամ լեզուագիտու-
թեան և կամ այլ այսպիսի յատ-
կութեան կարեւորութիւն տալով
այժմ, գրաթովութեան Արքեպիս-
կոպոս չընտրեմք, խնամով և ուշի
ուշով ի նկատի չառնելով նորա կա-
րեւոր յատկութիւններն : Չարա-
շար կը մեղանայմք, եթէ ըսեմք
թէ Տ. Բարթոլղիմէոս Արքեպիս-
կոպոս ցարդ պաշտպան կանգնած
չէ Եկեղեցւոյն, Ազգին և եկեղե-
ցականութեան, եթէ ըսեմք թէ
Տ. Բարթոլղիմէոս Արքեպիսկոպոս
անուս ու անգէտ եկեղեցական
մ'է, կարող չէ խօսիլ և ըստ ար-
ժանայն ներկայացնել Ազգն :
Եթէ ըսեմք թէ Տ. Բարթոլղիմէ-
ոս Արքեպիսկոպոս չէ կարող ար-
ժանաւոր միջնորդ լինիլ ընդ մէջ
Պետութեան և Ազգին, և վե-
հանձնարար չան ի գործ գնել աղ-
գային շահուց ու իրաւանց պաշտ-
պանութեան համար : Մինչև ցարդ
ո՞վ գանգատած է նորա դէմ՝
ցուցունելով Ազգին և Եկեղեցւոյն
շահուց ու իրաւանց դէմ մէկ շար-
արարքն ու վարմունքը : Կը պն-
դեմք թէ Տ. Բարթոլղիմէոս Արքե-
պիսկոպոս ըստ պահանջման և
ըստ պիտոյից ժամանակին՝ առա-
ւել քան զայլ արժանաւորագոյն
է, և առ այժմ ո՛չ այլ ոք կրնայ
օգտակար լինիլ Ազգին համար :
Մեր այս գիտողութեան վերայ
երեսփոխան Տեառն խորին ուշա-
դրութեան չնորհը կը խնդրեմք,
եթէ երբեք տակաւին պէտք կայ-
կառաւարկեմք ի բաց թօթալիս
ամէն նկատումն, և չղկահայե-
ցուլթեմք ու խոհեմք թեամք գոր-
ծել Ազգին օգուտն և եթ միակ
կենսապատակն ունենով, որով վիճա-
կին բարեօրման ու զարգացման
համար անկեղծութիւն ու անձն-
ուիրութիւն անհրաժեշտ պէտք

են : Զմարթութեան առաջար-
կելով ոք զօր արհամարհելու գի-
տաւորութիւն ունեմք : Կը ճանչ-
նամք զնար-Պէյ Սրբազան : Գի-
տեմք Իզմիրեան Սրբազանի յատ-
կութիւնները : Մասնով եմք Արքե-
պիս Ս. Հօր բարեմասնութեանց :
Բայց արժանաւորագոյն է արդ-
Տ. Բարթոլղիմէոս Սրբազան, և
տարակոյս չունեմք թէ՛ յիշեալ
Ս. Հօրը եթէ ազգային երեսփո-
խանական ժողովոյ մէջ գտնուէին,
ինքեանք ևս նորա համար քուէ
պիտի լինէ ի նոյն պիտի յոր-
դորէն զայլ՝ ընդհանուր Ազգին
օգուտն ու շահուն համար, որ դե-
ր վերայ է քան զայլ ամենայն
շահ և նկատումնս :

(Թղթակցութիւն Փոնչին)

Իւլի. 3 Սեպտեմբեր 1888 : - Գա-
ղաքիս մէջ վիճենայի Միթիար-
եան հարց ունեցած դպրոցը կը
փակուի, ինչպէս կըսեն իրենք,
նիւթականի պատճառաւ : Սակայն
չառեք այս փակման մէջ հռով-
մէականութեան մէկ նոր մեքե-
նայութիւնը կը դիտեն հայութեան
դէմ, որովհետեւ ասով, կըսեն,
դեռ իրենց ազգութիւնը պահող
քանի մը կաթոլիկ ընտանիքներ
պիտի ստիպուին իրենց դասա-
կներ լատին քահանայներու դըպ-
րոցները յիշել՝ հոն իրենց խղճն
հետ իրենց ազգութեան վերջին
հետքերն ալ բոլորովին կորուս-
լու համար, ինչպէս ասոր բազ-
մաթիւ օրինակներն ունենք : Այս
պարագայ եւս ըստ ինքեան ապա-
ցոյց մ'է թէ՛ հայութեան դէմ
հռովմէականութեան բացած պայ-
քալը ինչքան բուռն է և ընդհա-
նուր : Եւ այսինքն է թէ հայ կղերը
անոր դէմ անտարբեր չմնար, և
թէ՛ եկեղեցւոյ ընդմէջ և թէ՛ ը-
րազրական ասպարէզի վրայ կը
պաշտպանէ Հայ եկեղեցւոյ հա-
րազրատութիւնը, անկախութիւնը
և փառքը : այս պաշտպանողա-
կաններ գոհակութեամբ կը կարգա-
յուին հոս, բայց սասանմէ մին երբ
բուն խնդրէն կը շեղի յանկարծ,
իւր երեւակայեալ կաթոլիկոսա-
կան արժանոյ իրեն սեպհական
կարծած և ծառայելու փառքին
համար երբ իւր մեծամոլ երազնե-
րը կրկին անգամ ևս գրգռելու
անպատեհութիւնը կը գործէ, իս-
կայն կը ճանչցուի մեր մարդը իւր
ամբողջութեամբ, որոյ մէջ մի
քայլին, մէջ մի շարժման և գործին
մէջ ետուլիւն և կ'իջը կը բուրբն
միայն :

Պալատ. 20 Սեպտ. 1888 : - Հա-

յոց Միացեալ ընկերութեան պատ-
ուարժան Տեառն ժողովն հանգեալ
ուշադրութիւն ընծայել մեր խնդ-
րոյն՝ զոր մատուցած էինք լրա-
գրող միջոցաւ և յատուկ դրով,
և գալոցական կարեւոր գիրքեր
նուիրեց տեղւոյս ազգային վար-

ժարանի համար : Պարտիք հրա-
պարակաւ ևս խորին շնորհակա-
լութիւն մատուցանել Տեառն ժո-
ղով, և մաղթել ընկերութիւնն
յարատե անասան միայ յօգուտ
Ազգին : Ընդհանուրն ցաւալի է
որ Զմուռնիոյ պատուարժան Ու-
սումնական Խորհուրդն՝ յորմէ ևս
օգնութիւն խնդրուեցաւ, դեռ ո՛չ
միայն չհանգեալ օգնել, այլ և չը
յօժարեցաւ դէմ երկտող դրու-
թեամբ պատասխանել մատուց-
եալ խնդրագրոյ :

Ղ. Գ. Չեֆչեֆեան

Ստամբուլ. 22 Սեպտ. 1888 : - Վեհ-
Սուլթանի գահակալութեան տա-
րեգարմը այս տարի աւելի մեծ չը-
ղեղութեամբ կատարուեցաւ ասոր
ներկայ էին Միւշիք Նաֆէզ փա-
շա, տեղւոյս կառավարիչ Ֆէրիդ
և Լիւլա փաշաները իրենց պաշ-
տոնական համազունները հա-
գած : Նոյնպէս և բոլոր քաղաքա-
կան և զինուորական պաշտօնեայր,
հիւպատոսը, և Ազգիս կողմանէ
ժողովոյ անդամք՝ իրենց գլուխ
ունենալով երկու Արք. Տ. Գրիգոր
Հայրենի Տ. Գրիգոր Թրեքաքեանի
վեհ. Կայսեր համար ըրած բարե-
մաղթութիւնքն և Հայոց բազմա-
դարեան հաւատարմութիւնը ա-
պացուցանող ընտիր բանախօսու-
թիւնն որ համայն հանդիսական
յոտակայս ունեցեցին, ցնծու-
թեան և կեցցեցներու աղակերպ-
նով ընդունուեցան, և Միւշիք փա-
շան պատասխանելով Տ. Հօր՝ շնոր-
հակալքը յայտնեց դրուատելով
նորա արժանիքը և Հայոց աննեղ
հաւատարմութիւնը : Յիշեալ Տ.
Հայրը գրաւոր ուղերձ մ'ալ մա-
տոյց վսեմ, Միւշիքին ի դիմաց
Ստամբուլի Հայոց Օգոստ. Սուլթա-
նի մատուցանելու համար :

Հ. Քիւրճեֆեան

Խաբաթի (Պրուսիոյի առաջնոր-
դական վիճակ) . 26 Սեպտ. 1888 :
- Տեղւոյս ազգայիններէն այրի
կնոջ մը անդրանիկ որդին, Իգ-
նատիոս անուն 18 տարեկան պա-
տանին, ամսոյս 23 ին, Կէմէյէի
գնացած էր ինչ ինչ պիտոյից հա-
մար, և վերադարձին, իւր երկու
ուղեկից պատանեաց հետ ծովը
կը մոնէ լուացուելու համար,
խեղճը կը խեղճուի անդ, և մար-
մինը գրեթէ երեք ժամու չափ
ջրոյն ներքև մնալէն ետքը կը հան-
ուի : Կառավարութիւնը պէտք ե-
ղած քննութիւնը կատարելէն ետ-
քը, դիւղս փոխադրեցաւ մարմի-
նը գիւլերի ժամը 2 ին ատենները
ուայլով : Կարելի չէ նկարագրել
մօրն, ազգականացն ու համայն
գիւղացւոց աղիւղորմ որդերն :
Փոխարկաւորութեան հանգեցը
կատարուեցաւ բաւական չըով,
և գալոցական ժամանակէ մը հո-
տէ տեղւոյս եկեղեցւոյ լուսանա-

նութեան պաշտօնը կը վարէր, և
իւր համեստ ու համարյս բնաւ ո-
րութեամբ սիրելի եղած էր ամե-
նուն :

Պոնչ. 22 Սեպտ. 1888 : - Դաշ-
տային ժողով : - Քէմի Միթիինի
կը կաշուին այն դաշտային կրօնա-
կան ժողովը որը տարւոյն տաք
եղանակին մէջ բողոքական հաւա-
ապեալք փոքր ինչ զովայնելու
համար կկազմուին : Աւելի կամ
նուազ կրօնական և սիրաբանա-
կան զուարճութեանց հետ խառն
տեսակ մը դրօսավայրեր են ու-
տանք, ուր օղի չիշերու ձայնին
հետ խառն կլսուի քաղցիւնի մը
աղաղակը, որուն վրանին ներքեւ
պառաւ կլինը աղօթած ժամանակ
դուրը դաշտին մէկ անկիւնը կամ
վրանի մը ներքև բարեպաշտ
կնոջ տղան կամ աղջիկը սիրաբա-
նութեամբ կը բազի : Այսին իւր
կրնն թողով չոս կուգայ : Նմա-
նապէս կրնն իւր ամուսինը երկ-
րին մի հեռի վայրը խրկելէ վերջ,
Քէմի Միթիինի կերթայ, լաւ մը
զբօնելու համարտ խորհրդով :
Դաշտային ժողովը՝ յատկապէս
բողոքական եկեղեցւոց նորահը-
նար սովորութիւններէ միոյն կար-
գը անցած է տարւոյն այս եղա-
նակին մէջ իւրաքանչիւր յարան-
ուանութիւն իւր դաշտային ժողո-
վը կունենայ, աւելի ցոյց մը ը-
նելու մօտ քան օգտակարութիւն,
երկտարադայ և աղջկանց մեր-
ձեցման առիթ մը տալու նպատա-
կաւ քան բարեպաշտութեան ար-
տայաբանութեանց համար : Երեցն
և իւր ծովերու էր մօտը որք
միայն մեծամասնութիւն մը կը
կաղմեն՝ տեսակ մը միջնորդու-
թեան գիւր կը կատարեն՝ դաշ-
տային ժողովները այցելել երկու
հաւառակ սեռերու մէջ, որով ե-
րեցը կկարծաւորուի, տիկինը ա-
ւանց օժիտի կամուսնոյնէ իւր
աղջիկը, իսկ այլը դէմ մէկ քանի
օրուան համար իւր կնոջ տաղա-
կալի վարդապետութիւններն լը-
սելէ կաղատի : Գալով երկու
սարգաց՝ սուր մ'ը որ երկման,
միտանը կտանին իրենց սիրաբա-
նութեան բառգիրքը : Դաշտային
ժողովներն, ինչպէս անունէն ալ
յայտնի է, ընդարձակ դաշտի մը
մէջ վրաններ կանգնելով կկազմը-
ուին, աղօթատեղւոյն յատկացեալ
վրանը չափաբարական հաշուով
խիտ մեծ է, իսկ վրանին պա-
րուակութեան թուաբանական
հաշիւը յոյժ ողորմելի է : և ո՛չ
երբեք քան տարւոյնէն աւելի
ժողովուրդ կհաւաքուին այդ ժո-
ղովատեղի, յատուկ վրանին ներ-
քեւ : մինչդեռ արտաբնական հա-
րիւրաւոր անձինք կերպեն, կպա-
րեն, կըմպեն և կըրօնուն, ժո-
ղովարան վրանին ներքև մէկ քա-
նի կրնն և բազմաթիւ ճանճեր

միայն մտիկ կընեն քարոզութեան
Սոյն տեսակ ժողովներ՝ ըստ սո-
վորութեան ծանուցումներու մի-
ջոցաւ կհրատարակուին ժողովը-
րեան, որոց մին մեր ձեռքը ան-
ցած լինելով կթարգմանեմք զայն՝
յուսալով թէ ընկերոջը պիտի
զուարճանան կարգալով Ամերի-
կացւոց դաշտային ժողովներու
ծանուցմանց ոճը և խմաստը : Մա-
նուցումը թէ ամբողջ դաշտը վը-
րաններով և փոքրիկ խրճիթնե-
րով պատած լինելով բնակութեան
գոտարարութիւն չպիտի քաշուի եր-
բեք : Իսկ ուտեստի մասին պան-
դակներն կըսեն բոլոր ժողովուր-
դը կերակրել առատ յարդ (սա-
ման) կայ : միայն ծածկոց բերե-
լու է : Բոյրերն և եղբայրներն
բոլորն ալ թող դան : Թող դան
և զոյգ զոյգ գան (այսինքն ա-
րու և էգ) : Թող դան նաեւ ա-
մեն անոնք որ Տիրոջ խօսքը այն-
չափ եռանդեամբ լսել կուզեն :
Նոր սերունդը թող գայ : Ճերն
պառաւն պէտք չէ դայ, զի դաշ-
տին մէջ ոչ իրենց օգտակար լի-
նելու առարկայ կայ և ոչ Տիրոջ
խօսքէ օգտուելու ուստի մեր խը-
րատն սա է թէ աղջիկներ և տը-
ղաք, նորաստի կիներ և հարսներ,
ստոնք դալու են : Բացօդեայ դաշ-
տը, ընտիր ընկերութիւնը, ըն-
տանեկան շրջանէն դուրս տեսա-
րտանց փոփոխութիւնը, մաքուր
օդ և նոր նոր բարեկամներ և
բարեկամակցիներու հետ ծանօ-
թանալու առիթն՝ տարակոյս չոս-
նիմք, պիտի հրապարակուի բոլոր քրիս-
տոնեայններն այցելելու մեղք : Կրօ-
նական ժողովներու այսինքն աստ-
ուածային փառաբանութեանց
համար հնարեալ այն ժողովնե-
րն այցելող օտարականն ինչ կը
կարծէ որ կտեսնէ երբ կմտնե-
նայ Վեհ Միթիինի մը : ահա պատ-
մենք ինչ որ մենք տեսանք : Երբ
չագեկաքը կեցաւ այն կայարանը
որուն մօտ տեղ մը տեղի կունե-
նար դաշտային ժողովը, ինչ որ
առաջին անգամ մեր աչաց դար-
կաւ սա էր թէ 318 անձանց մէջ
միայն երկու մարդիկ կային, որոց
մին երեցն և միւսը կայարանի
պահապանը, որք փոքր ինչ պար-
կեշտ վարքով կընդունէին այցե-
լուները : Իսկ մնացեալ մասը բո-
լորն միատեղ կաղաղակէին, կը
խնդային, կվաղէին և այլ անվա-
յել ընթացքի մէջ կգտնուէին :
Սոյն խառն թափոյ մը կաղմե-
լով յառաջացան դէպ ժողովոյ
դաշտը ուր դրօշակներով զարդա-
րած վրաններ անտես էին : ամենց
մէջ բնակաց ընկեր գոյով շուներ,
կատուներ, և ոմանց մէջ աղանի-
ներով : Իւրաքանչիւր կենդանի իւր
գիտցած լեզուով կձայնակցէր
մեր խառն ձայնին և այս կեր-
պով բարեբնական խառն շիւո-
թութիւն մը առաջ կուգար, որուն

